

BX 1970

H35

V. 3

1894

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

PARS V.

PROPRIUM DE TEMPORE.

DE TEMPORE ADVENTUS.

1. « Adventus Domini celebratur (et incipitur) semper die » dominico, qui propinquior est festo s. Andreæ apostoli, » nempe a die 27 Novembris inclusive usque ad diem 3 De- » cembris inclusive : ita ut littera dominicalis currens, quæ » reperitur in calendario a die 27 Novembris usque ad diem » 3 Decembris indicet dominicam primam adventus » (1).

Sicut quadragesima præcedit festum paschatis, sic tempus adventus festum nativitatis Domini, ut fideles per pœnitentiam et opera pietatis ad hoc festum rite celebrandum præparentur. Unde in signum pœnitentiæ adhibetur color violaceus, omittitur hymnus *Gloria*, in missis de feria omittitur *Alleluja* et versus sequens, non adhibentur dalmaticæ nisi in dominica tertia *Gaudete*, et quando ejus missa infra hebdomadam extra quatuor tempora repetitur, et nisi in vigilia nativitatis Domini; item vascula cum floribus et similia ornamenta ab altari removenda sunt.

Tempus tamen adventus non ita, ut quadragesimæ, dolori et pœnitentiæ destinatum est, ut omnia signa lætitiæ removeantur; et sic retinetur *Alleluja* in missis dominicarum, initio officii et alibi.

(1) Ita breviarium.

007316

Suffragia communia in laudibus et vesperis toto tempore adventus omittuntur (1).

Feriæ adventus, licet sint majores et de iis, si non fiat officium, ubique commemoratio sit facienda, propriam tamen missam non habent, sed in illis repetitur missa dominicæ præcedentis, cum præfatione communi, sine *Credo*, et omitendo post graduale *Alleluja* et versum sequentem.

De vigiliis in adventu nihil fit in officio. Missa autem diei, si festum 9 lectionum non occurrat, et sit extra quatuor tempora, dicitur de vigilia cum commemoratione feriæ adventus; in quatuor autem temporibus dicitur de feria cum commemoratione vigiliæ, sed sine ejus evangelio in fine missæ (2) : si festum 9 lectionum, non 1^a classis, occurrat, missa dicitur de festo cum commemoratione vigiliæ, sed post commemorationem feriæ adventus; et si sit extra quatuor tempora, evangelium vigiliæ legitur in fine missæ festivæ. In missa votiva non legitur evangelium vigiliæ in fine, sed similiter fit commemoratio vigiliæ post commemorationem feriæ (3).

In adventus officio plura, ut *Rorate cæli* et *Emitte agnum Domine etc.* recitantur quasi adhuc futura, quæ tamen nunc etiam verificantur retrahendo ejusmodi preces ad tempora Prophetarum, Christi incarnationem ardenti desiderio expectantium (4).

A die 17 Decembris cessant quæcumque octavæ, incipiuntur antiphonæ majores ad *Magnificat* in vesperis et assignantur antiphonæ propriæ in laudibus feriæ : pro his rubricæ breviarii notandæ sunt.

Idem est evangelium sabbati quatuor temporum, et sequentis dominicæ quartæ adventus atque dominicæ secundæ quadragesimæ, ex antiqua consuetudine, qua missa ordinationis in sabbato ad vesperam incipiebatur, et in die dominica absoluebatur, eratque loco missæ de dominica.

(1) Gavantus in rub. brev. s. 6. c. 1, n. 1.

(2) S. R. C. 11 Jul. 1857, n. 5248, 2.

(3) Vid. tom. I, n. 22, et tom. II, n. 239 ad VI.

(4) Benedict. XIV, de sac. miss. sect. 1, § 164.

DE VIGILIIS, FESTIS NATIVITATIS ET EPIPHANIE DOMINI,
ALIISQUE FESTIS INTERVENIENTIBUS.

2. Si vigilia nativitatis Domini occurrat in Dominica quarta adventus; tunc quamvis officium non fiat de dominica sed de vigilia, vespere tamen sabbati fiunt de sabbato et a capitulo de dominica quarta adventus (1). Idem igitur etiam dicendum est, si in sabbato fiat de festo semiduplici, scilicet quod a capitulo fieri debeat de dominica quarta adventus cum commemoratione festi semiduplicis. In his vesperis nihil fit de vigilia, quia officium vigiliæ tantum incipit ad matutinum. In vigilia nativitatis Domini in dominica occurrente non legitur nona lectio homiliæ dominicæ, neque ejus evangelium in fine missæ (2).

In missis vigiliarum nativitatis Domini et epiphaniæ in dominicis occurrentium dicitur *Credo* ratione dominicæ (3).

3. In festo nativitatis Domini cuilibet sacerdoti tres missas celebrare permittitur (4) in memoriam triplicis nativitatis Christi Domini, scilicet : 1° ab æterno in sinu Patris per tertiam missam, in cujus epistola et evangelio de æterna generatione agitur; 2° in tempore ex utero Virginis per primam missam, quæ de nocte celebratur, ad recolendam memoriam temporis, quo Salvator noster natus est; 3° in justorum animis, in quibus innascitur, et inhabitat per fidem, per secundam missam, quæ in aurora celebratur, quaque recolitur memoria illius nuntii, quod ab angelo de nato Christo pastoribus allatum est; atque ita Christi nativitas in animis justorum celebratur (5). Nullus tamen sacerdos, neque etiam parochus, per se tres missas celebrare tenetur, modo absit scandalum; sed prout libet, quisque semel, bis (6),

(1) S. R. C. 22 Sept. 1703, n. 3515-3664, 8.

(2) Rub. gen. miss. tit. XIII, n. 2.

(3) S. R. C. 7 Sept. 1816, n. 4376-4526, 30.

(4) Vid. tom. I, n. 284.

(5) Bened. XIV, de festis Dom. § 668.

(6) S. R. C. 19 Junii 1875, n. 5610.

aut ter celebrare potest, quia tres missas hac die celebrare est privilegium, et non præceptum. Fideles etiam non tres, sed unam audire tenentur. Sacerdos, qui unam tantum celebrat, legere debet missam, quæ respondet circiter horæ juxta rubricas peculiare ejusdem diei (1); ita ut, si celebraretur in nocte, dicatur prima: si in aurora, secunda; et si in die, tertia. Quæcumque autem celebratur, semper dicenda est eo modo, quo in missali præscribitur; ita ut in secunda fiat commemoratio s. Anastasiæ, et evangelium epiphaniæ in fine tertiæ legatur, sed non in aliis; privatorum enim non est, aliquid omittere, addere aut mutare.

Notandum hic est, sacerdotem, qui facultatem binandi habet, non ideo hac die sexties, sed tantum ter celebrare posse, quia nulla est necessitas (2).

¶ 4. Inter has missas prima valde solemniter, secunda minus solemniter, et tertia solemnissime est celebranda. Subdiaconus in secunda et tertia missa patenam de more sustinere debet, etiamsi ipsa calici nondum purificato superposita fuerit (3). ¶

In secunda missa fit commemoratio s. Anastasiæ, in cujus ecclesia Romæ hac die fit statio, et secunda missa celebratur, in qua istius sanctæ, quia ejus dies festus occurrit, fit commemoratio: unde hic usus ad alias ecclesias transit: hæc tamen commemoratio non tantum Romæ, sed ubique facienda est (4).

Sacerdos, qui tres missas privatim celebrat, eas dicere potest immediate unam post aliam, vel etiam cum interruptione spatium aliquod interponendo, dummodo non celebret primam ante auroram, nec tertiam post meridiem.

¶ 5. Tempus, quo tres missæ solennes sunt celebrandæ, per rubricas generales missalis (5) determinatur, scilicet prima

(1) S. R. C. 19 Jun. 1875, n. 5609.

(2) Merati tom. I, p. 4, tit. III, n. XIV.

(3) S. R. C. 11 Sept. 1847, n. 4950-5111, 6.

(4) S. R. C. 12 Mart. 1678, n. 2710-2859, 1.

(5) Tit. XV, n. 4.

post mediam noctem, secunda in aurora, et tertia in die. Unde media nox seu hora duodecima noctis pro tempore primæ missæ communiter assignatur: non tamen inchoare licet nisi dato mediæ noctis signo. Notanda sunt sequentia:

1° Hæc dispositio rubricarum quoad designationem temporis, quo missæ solennes sunt celebrandæ, tantum directiva est (1), quatenus pro circumstantiarum diversitate locum relinquit alicui moderationi ab Apostolica Sede obtinendæ, quia in rubricis additur, nisi *aliter ex dispensatione Apostolica disponatur*. Sic a S. R. C. (2). Episcopo Gerunden. responsum fuit, ut "matutinum cum prima missa et laudibus dicatur summo mane, si adsit impedimentum canendi" prope mediam noctem. Item Leo XII indulxit capitulo cathedralis Tiburt. ut secundum sacrum solemne juxta rubricas persolvendum in aurora, protrahi possit ad unam alteramve horam post solis ortum (3).

2° Hæc dispositio temporis, quo missæ sunt celebrandæ, spectat tantum ad missas conventuales, seu ad ecclesias cathedrales, collegiatas, aliasque, in quibus officium publice agitur, non autem ad ecclesias parochiales et alias, in quibus officium publice non agitur. In his tamen ecclesiis tres missæ solennes eodem tempore laudabiliter celebrantur; lex enim non prohibet; adeoque horæ statutæ laudabiliter servantur: in pluribus tamen locis prima missa solennis celebratur summo mane, scilicet hora quarta aut quinta, ad obviandum pluribus malis et excessibus, qui occasione missæ in media nocte non raro committuntur.

3° Hæc dispositio rubricarum de missa celebranda prope mediam noctem, spectat tantum ad unicam primamque missam conventualem seu solemnem aut cantatam (4), ita ut, licet plures auctores aliter sentiant, nullo tamen modo liceat, et omnino prohibitum sit, aliam missam sive solemnem, sive

(1) Gardellini ad dec. n. 4453-4603, 1.

(2) 3 Ap. 1830, n. 4507-4656.

(3) 30 Mart. 1824, n. 4453-4603 in fine.

(4) S. R. C. 22 Jul. 1848, n. 4978-5139.

privatam, unam aut plures, celebrare ante auroram, prout tom. I, n. 102 explicatur, juxta decreta S. R. C. (1), quæ ligant omnes sacerdotes sæculares et regulares. non habentes privilegium in contrarium (2). Unde declaratur, ante auroram in nocte nativitatis missam privatam absque indulto Sedis Apostolicæ celebrare non licere, et contrariam consuetudinem esse abusum per Episcopum abscindendum (3).

6. Pariter sine speciali indulto nullo modo licet, et omnino prohibitum est, in nocte nativitatis Domini sacram communionem distribuere, sive in prima missa solemni, sive postea (4). Quæ prohibitio spectat ad sæculares et moniales, pro quibus permissio, licet sæpius a S. R. C. petita, negata tamen fuit (5). Quod prohibeatur infra ipsam primam missam solemnem, constat ex permissione negata monialibus, quæ simpliciter petebant facultatem communicandi, non post missam cantatam, sed in nocte nativitatis, sive infra, sive post missam. Hic etiam obesse non debet desiderium s. Concilii Trid. (6), ut fideles in singulis missis communicent, quia cum fidelibus non ter sed semel communicare liceat, expectare possunt et debent usque ad secundam missam in aurora decantandam (7).

7. Qui prope mediam noctem primam missam celebrat, per sex circiter horas jejunos esse debet, non quidem de præcepto, sed ex convenientia. Qui in prima aut secunda missa ablutionem inadvertenter sumit, aut per errorem aquam loco vini consecrat et sumit; per se loquendo aliam

(1) 20 Ap. 1641, n. 1172-1319; 7 Dec. 1641, n. 1213-1360; 31 Maji 1642, n. 1244-1391; 14 Nov. 1676, n. 2654-2806; 22 Nov. 1681, n. 2820-2969; 3 Dec. 1701, n. 3458-3607; 28 Ap. 1703, n. 3499-3648.

(2) S. R. C. 23 Mart. 1686, n. 2956-3105.

(3) S. R. C. 18 Sept. 1781, n. 4255-4404. Decretum 7 Sept. 1850, in Ruppelen, in collect. auth. non invenitur.

(4) Dec. cit. n. 1172-1319; 1213-1360; 3458-3607; 3499-3648.

(5) 9 Aug. 1760, n. 4146-4295; 9 Dec. 1760, n. 4148-4297; 10 Dec. 1768, n. 4197-4346; 16 Feb. 1781, n. 4252-4401, 7 et 8.

(6) Sess. XXII, c. VI, de sac. missæ.

(7) Cavalieri tom. 4, dec. 58.

missam post hanc defectu jejunii naturalis celebrare non potest (1).

8. Infra octavam nativitatis Domini et in festis occurrentibus rubricæ particulares bene notandæ sunt: plura enim præter regulas generales faciendæ præscribuntur: scilicet vespere usque ad capitulum infra octavam quotidie sunt de nativitate ritu duplici vel semiduplici, prout exigit festum occurrens, in majorem solemnitatem octavæ nativitatis, quæ festa sanctorum non excludit, prout octavæ epiphaniæ, paschatis et pentecostes; dominicæ occurrentes sæpe sunt vacantes, ut dictum est tom. I, n. 20; in festis s. Joannis et ss. Innocentium fit commemoratio octavarum, et contra in 1 vespere festi circumcisionis non fit commemoratio duplicis præcedentis, etc.

9. Quid agendum est, si patronus vel titularis infra octavam nativitatis Domini occurrat?

R. 1° Si s. Stephanus sit patronus, nihil est immutandum.

2° Si patronus sit s. Joannes apostolus aut ss. Innocentes, primæ et secundæ vespere ut alias sunt de nativitate, et a capitulo de patrono cum commemoratione primum de præcedente aut sequente festo, et deinde de octava nativitatis. Ubique fit commemoratio nativitatis, sed commemoratio aliarum octavarum omittitur. Infra octavam fit commemoratio octavæ patroni post commemorationem octavæ nativitatis ante commemorationes aliarum octavarum.

Not. si ss. Innocentes sint patroni, juxta Gavantum (2) in illorum officio posse dici *Te Deum*, et in missa rubeum colorem cum suis consequentiis adhiberi, uti fit, dum hoc festum in dominica occurrit.

3° Si patronus sit s. Thomas Cantuariensis, s. Silvester, vel alius sanctus; vespere similiter sunt de nativitate ritu duplici, et a capitulo de patrono. Si patronus sit s. Silvester vel alius sanctus 31^a Decembris occurrens, dubitatur, an secundæ vespere adhuc sint de nativitate, an integræ de

(1) Merati tom. I, p. IV; tit. III, n. 12.

(2) Sect. 6, c. 6, n. 7.

patrono : alii (1) censent secundas vespervas non amplius esse de octava nativitatibus jam terminata, sed integras de patrono cum commemoratione circumcissionis; alii autem (2) tenent easdem esse de octava nativitatibus, et a capitulo de patrono cum commemoratione circumcissionis tantum juxta rubricam positam ad vespervas s. Stephani. In festo patroni fit tantum commemoratio illorum, quæ locum in festis 1 cl. inveniunt. Patronus in casu non habet octavam, sicut nec etiam, si 2, 3, 4 aut 5 Januarii occurrat.

4° Si in occurrentia patroni festum s. Stephani, s. Joannis, ss. Innocentium, s. Thomæ aut s. Silvestri sit impeditum : ad annum tamen sequentem sine speciali indulto transferri nequit. In decretis S. R. C. (3) quidem declaratur, festum s. Thomæ Cantuar, impeditum, in regnis Hispaniæ in vigiliam epiphaniæ transferendum esse, sed ex speciali privilegio, ut patet ex decretis citatis. Adeoque ubi tale indultum non habetur, de hoc et aliis supradictis festis impeditis fieri debet, quod dictum est tom. II, n. 282. Notandum tamen est, diem 30 Decembris, si sit sabbatum, in quo officium fit de octava nativitatibus, non esse diem impeditam pro officio duplici translato, ut tom. II, n. 274 dictum est.

10. Officium diei epiphaniæ ad matutinum absolute incipitur a psalmis ex antiquo ritu, quo olim officium ita inchoabatur. Quando psalmus *Venite exultemus* cum reliquis initio matutini introductus fuit, hic psalmus in hoc festo ad tertium nocturnum, ubi recitari solebat, relictus fuit, ususque retentus matutinum in hoc festo inchoandi a psalmis.

In nonnullis ecclesiis causa verborum evangelii : *Per aliam viam reversi sunt in regionem suam*, inverso itinere processiones fiunt : hoc fit præter rubricas, adeoque consuetudo, ubi non existit, certo non est introducenda.

(1) Gavantus sect. 6, c. 6, n. 9, et Merati ibidem.

(2) Cavalieri tom. 2, dec. 122, n. 8, et Guyetus lib. 4, c. 18, q. 5.

(3) 12 Nov 1806, n. 4351-4501, 4, et 20 Sept. 1806, n. 4353-4503, 2.

11. DE DOMINICA SECUNDA POST EPIPHANIAM.

™™™ Rub. In fine missæ diei octavæ epiphaniæ. *Si Dominica Septuagesimæ venerit sequenti Dominica post Octavam Epiphaniæ, in præcedenti Sabbato, si non est impeditum festo Semiduplici, dicitur Missa de Dominica secunda post Epiphaniam cum commemoratione festi Simplicis, si in eo occurrat. Si vero Sabbatum fuerit impeditum festo Semiduplici, tunc prima die post Octavam Epiphaniæ, in qua non sit festum Duplex, dicitur Missa de secunda Dominica, et de Festo Semiduplici in ea occurrente fit tantum commemoratio.*

Ex Breviario in fine officii diei octavæ epiphaniæ. *Quando Septuagesima venerit in I Dominica post Octavam Epiphaniæ, tunc in primo Sabbato post Octavam non impedito Festo IX Lectionum, alioquin prima die post Octavam, fit Officium de Feria, in qua ponuntur Responsoria I Nocturni Dominicæ II post Epiphaniam, et tres Lectiones leguntur de Homilia ejusdem Dominicæ, cum ejus Antiphona ad Benedictus et Oratione. De Festo vero semiduplici in ea occurrente fit tantum commemoratio in utrisque vespervis et laudibus.*

I. Si dominica septuagesimæ venerit in prima dominica post octavam epiphaniæ, ita ut dominica secunda post epiphaniam impediatur; hujus tamen officium numquam transfertur post dominicam 23 post pentecosten, sed semper fit ante septuagesimam; 1° ut servato ordine historico de vita Christi, primum ejus miraculum in Cana Galilææ factum post ejus baptismum legatur, antequam quidquam aliud in sequentibus dominicis de eo narretur; et 2° ut officium dominicarum post epiphaniam semel proprio loco ponatur.

II. Officium dominicæ secundæ post epiphaniam impeditum ob dominicam septuagesimæ faciendum est in sabbato

ante septuagesimam non impedito festo duplici vel semiduplici : alioquin si prædictum sabbatum festo duplici vel semiduplici sit impeditum, faciendum est in prima die post octavam epiphaniæ non impedita festo duplici; et de festo semiduplici ea die occurrente fit tantum commemoratio in utrisque vesperis et laudibus (1). Adeoque quando plura festa semiduplicia in hebdomada occurrunt, et sabbatum festo semiduplici est impeditum; officium dominicæ non est faciendum in sabbato licet impedito solo semiduplici, sed in primo occurrente semiduplici post octavam epiphaniæ (2); nisi in sabbato occurrat festum ad libitum s. Canuti, quod in casu omittendum est, et ejus loco officium dominicæ faciendum (3). Si octava celebretur in hebdomada, et occurrat dies, in qua fit de octava, uti esse potest occurrente festo s. Canuti in sabbato ante septuagesimam, quod omittitur infra octavam, ut dictum est tom. II, n. 284; eo casu officium dominicæ faciendum est in dicta die infra octavam, licet alia festa semiduplicia infra eandem hebdomadam occurrant (4).

Officium in casu dominicæ anticipatæ recitandum est de feria occurrente ut in psalterio, cum commemoratione simplicis, si occurrat, cum precibus et suffragiis etiam de cruce; post nocturnum 12 psalmodum leguntur tres lectiones homiliæ dominicæ secundæ post epiphaniam cum tribus responsoriis primi nocturni ejusdem dominicæ, sine *Te Deum* : alia dicuntur ut in officio feriali diei occurrentis cum antiphona tamen ad *Benedictus* et oratione præfatæ dominicæ, sed cum versu de feria. Oratio dominicæ dicitur etiam in parvis horis. In primis et secundis vesperis nihil fit de dominica anticipata. Missa ut in aliis feriis dicitur de dominica, sine *Gloria et Credo*, cum secunda oratione *Fidelium*, cum præfatione communi et *Benedicamus* in fine. Post recitatum officium dominicæ anticipatæ, in sequentibus diebus leguntur lectio-

(1) Rub. supra positæ, et S. R. C. 10 Jan. 1693, n. 3152-3301, 16.
 (2) S. R. C. 7 Dec. 1844, n. 4849-4995.
 (3) S. R. C. 4 Ap. 1705, n. 3569-3718, 5; Halden p. 1, tit. 4, pet. 4.
 (4) S. R. C. 27 Mart. 1824, n. 4452-4602, 4.

nes primi nocturni de dominica anticipata et de sequentibus feriis hujus hebdomadæ (1). Si sit infra octavam, tunc officium faciendum est sine commemoratione octavæ, cum precibus et suffragiis etiam de cruce, et missa celebranda est in colore viridi, sine *Gloria et Credo*, cum tribus orationibus, quarum secunda *Deus qui salutis*, et tertia *Ecclesiæ* vel pro Papa, nisi occurrat commemoratio simplicis, cum præfatione communi vel de octava, si propriam habeat (2).

III. Si omnes dies post octavam epiphaniæ usque ad sabbatum ante septuagesimam impediti sint festis duplicibus, tunc in sabbato legenda est nona lectio homiliæ dominicæ secundæ post epiphaniam; et de ea facienda est commemoratio in laudibus cum antiphona et oratione dominicæ sed cum versu de feria, et etiam in missa, in cujus fine evangelium dominicæ legitur (3). Item in hoc festo, si proprias lectiones primi nocturni non habeat, lectiones primi nocturni dominicæ anticipatæ leguntur. Responsoria autem dominicæ hoc anno omittuntur.

De dominicis 3, 4, 5 et 6 post epiphaniam anticipandis aut transferendis vide tom. II, n. 237.

DE TEMPORE A SEPTUAGESIMA USQUE AD DOMINICAM
 PASSIONIS.

12. Dominica septuagesimæ occurrere non potest ante 18 Januarii, paschate cadente in 22 Martii, neque post 21 aut 22 Februarii in anno bissextili, paschate cadente 25 Aprilis.

Dominicæ septuagesimæ, sexagesimæ et quinquagesimæ ita vocantur respective ad quadragesimam : scilicet sicut prima dominica temporis quadragesimalis dicitur quadrage-

(1) Vid. tom. II, n. 237, in not. post. 2.
 (2) S. R. C. 27 Mart. 1824, n. 4452-4602, 1.
 (3) S. R. C. 17 Sept. 1853, n. 5197.